ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ ANTONIO LA PERGOLA

της 5ης Μαΐου 1998 *

1. Με την άσκηση της υπό εξέταση προσφυγής το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ζητεί την ακύρωση της αποφάσεως 96/664/ΕΚ του Συμβουλίου, της 21ης Νοεμβρίου 1996, περί πολυετούς προγράμματος προωθήσεως της γλωσσικής πολυμορφίας της Κοινότητος στην κοινωνία των πληροφοριών [1]. Ο προβαλλόμενος λόγος ακυρώσεως στηρίζεται στη νομική βάση της αποφάσεως, η οποία εκδόθηκε δυνάμει του άρθρου 130 της Συνθήκης ΕΚ. Κατά τη γνώμη του προσφεύγοντος κοινοτικού οργάνου, το Συμβούλιο έπρεπε να βασίσει την απόφαση αυτή και στο άρθρο 128, που αφορά τις κοινοτικές δράσεις στον πολιτιστικό τομέα.

Τα πραγματικά περιστατικά και το κανονιστικό πλαίσιο

2. Τα στάδια της διαδικασίας που προηγήθηκε της εκδόσεως της ως άνω πράξεως έχουν ως ακολούθως: στις 8 Νοεμβρίου 1995 η Επιτροπή υπέβαλε στο Συμβούλιο πρόταση αποφάσεως σχετικά με την έγκριση πολυετούς προγράμματος για την προώθηση της γλωσσικής πολυμορφίας της Κοινότητας στην κοινωνία της πληροφόρησης [2] (στο εξής: πρόγραμμα MLIS). Με ψήφισμα της 21ης Ιουνίου 1996 [3], το Κοινοβούλιο υποστήριξε ότι, προς υπογράμμιση των πολιτιστικών πτυχών του προγράμματος, στη νομική βάση της αποφάσεως έπρεπε να περιλαμβάνεται, πλέον του άρθρου 130, και το άρθρο 128 της Συνθήκης ΕΚ. Εντούτοις, η Επιτροπή ενέμεινε στην αρχική της πρόταση όσον αφορά την επιλογή της νομικής βάσεως και, στις 21 Νοεμβρίου 1996, το Συμβούλιο εξέδωσε την επίδικη πράξη, βάσει μόνο του άρθρου 130. Τότε το Κοινοβούλιο προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου, ζητώντας την ακύρωση της αποφάσεως.

3. Προς εκτίμηση της ακρίβειας της νομικής βάσεως της υπό εξέταση πράξεως πρέπει να εξετασθεί καταρχάς, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου [4], ο σκοπός και το περιεχόμενό της.

Η πρώτη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως ορίζει ότι:

«η έλευση της κοινωνίας των πληροφοριών προσφέρει στη βιομηχανία, και ιδίως στο γλωσσικό τομέα, νέες προοπτικές για την επικοινωνία και το εμπόριο στις ευρωπαϊκές

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ιταλική.

1 — ΕΕ L 306, σ. 40.

2 — Η πρόταση αυτή εντασσόταν στο πλαίσιο του προγράμματος δράσεων που Θέσπισε η Επιτροπή στις 19 Ιουλίου 1994, με τίτλο «Προς μια κοινωνία των πληροφοριών στην Ευρώπη — Ένα πρόγραμμα δράσεως» [COM(94) 347].

3 — ΕΕ C 198, σ. 248.

4 — Βλ., μεταξύ πολλών άλλων, την απόφαση της 3ης Δεκεμβρίου 1996, C-268/94, Πορτογαλία κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1996, σ. I-6177).

και τις παγκόσμιες αγορές που παρουσιάζουν μεγάλη γλωσσική και πολιτιστική πολυμορφία».

Η τέταρτη αιτιολογική σκέψη υπενθυμίζει ρητά την ανάγκη

«(...) να ενθαρρυνθεί η χρησιμοποίηση των τεχνολογιών, των εργαλείων και των μεθόδων που μειώνουν το κόστος μεταφοράς των πληροφοριών μεταξύ ανθρώπων ή εφαρμογών που χρησιμοποιούν διαφορετικές γλώσσες και ταυτόχρονα να διασφαλισθεί η ποιότητα των μεταφράσεων, ιδίως δε των λογοτεχνικών μεταφράσεων, οι οποίες απαιτούν ιδιαίτερη δημιουργική προσπάθεια».

Με βάση τη σκέψη αυτή ακολουθεί η φράση ότι «η βιομηχανία και οι άλλοι ενδιαφερόμενοι φορείς πρέπει να βρουν ειδικές και ενδεδειγμένες λύσεις για την υπερπήδηση των γλωσσικών φραγμών, εάν θέλουν να επωφεληθούν πλήρως από τα πλεονεκτήματα της εσωτερικής αγοράς και να διατηρήσουν την ανταγωνιστικότητά τους στις παγκόσμιες αγορές» [5].

Η έβδομη αιτιολογική σκέψη υπογραμμίζει την ανάγκη πραγματοποιήσεως μιας κοινοτικής παρεμβάσεως:

Η τρίτη αιτιολογική σκέψη τονίζει τα πρόσωπα τα οποία αφορά κυρίως η ως άνω απόφαση:

«(...) οι γλωσσικές πολιτικές είναι αρμοδιότητα των κρατών μελών, λαμβανομένου υπόψη του κοινοτικού δικαίου· (...) ωστόσο, η ανάπτυξη σύγχρονων εργαλείων επεξεργασίας της γλώσσας και η χρήση τους αποτελεί τομέα στον οποίο είναι απαραίτητη η ανάληψη κοινοτικής δράσης για την επίτευξη ουσιαστικών οικονομιών κλίμακος και συνοχής μεταξύ των ποικίλων γλωσσικών τομέων· (...) οι δράσεις που θα αναληφθούν σε κοινοτικό επίπεδο πρέπει να είναι ανάλογες των επιδιωκώμενων στόχων και να αφορούν μόνον τομείς που μπορούν να προσφέρουν κοινοτική προστιθέμενη αξία».

«(...) ο σχετικός ιδιωτικός τομέας αποτελείται κυρίως από μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες αντιμετωπίζουν σημαντικές δυσχέρειες όταν απευθύνονται σε αγορές με διαφορετικές γλώσσες και συνεπώς πρέπει να υποστηριχθούν, ιδίως λόγω του ρόλου τους στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης».

Οι αιτιολογικές σκέψεις της αποφάσεως υπογραμμίζουν, επιπλέον, τις θετικές συνέπειες

5 — Δεύτερη αιτιολογική σκέψη.

που μπορεί να έχει η απόφαση αυτή για τους πολίτες της Κοινότητας, όσον αφορά είτε την «ίση πρόσβαση στις πληροφορίες», οι οποίες «θα πρέπει να είναι διαθέσιμες στη γλώσσα τους» [6], είτε όσον αφορά «μια εξαιρετική ευκαιρία πρόσβασης στον πολιτιστικό και γλωσσικό πλούτο και πολυμορφία της Ευρώπης» [7].

Στο προοίμιο περιλαμβάνεται ακόμη η διαπίστωση ότι:

«εάν κάποιες γλώσσες αποκλεισθούν από την κοινωνία των πληροφοριών, αργά ή γρήγορα, θα κινδυνεύουν να περιθωριοποιηθούν» [8].

Οι κύριες διατάξεις της αποφάσεως είναι αυτές των άρθρων 1 και 2. Το άρθρο 1 ορίζει τα ακόλουθα:

«Θεσπίζεται κοινοτικό πρόγραμμα με σκοπό:

— να καταστήσει γνωστές τις πολύγλωσσες υπηρεσίες στην Κοινότητα και να προωθήσει την παροχή των υπηρεσιών αυτών, με χρήση γλωσσικών τεχνολογιών, πόρων και προτύπων,

— να δημιουργήσει ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη των βιομηχανιών της γλώσσας,

— να μειώσει το κόστος της μεταφοράς των πληροφοριών στις διάφορες γλώσσες, ιδίως προς όφελος των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ),

— να συμβάλει στην προώθηση της γλωσσικής πολυμορφίας της Κοινότητας.

Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης νοούνται ως:

α) πολύγλωσσες υπηρεσίες: οι υπηρεσίες που επιτρέπουν την επικοινωνία μεταξύ χρηστών διαφορετικών γλωσσών της Κοινότητας·

β) βιομηχανίες της γλώσσας: οι επιχειρήσεις, οργανισμοί και επαγγελματίες που παρέχουν ή καθιστούν δυνατή την παροχή μονόγλωσσων ή πολύγλωσσων υπηρεσιών, σε τομείς όπως η ανάκτηση πληροφοριών,

6 — Βλ. την ενδέκατη αιτιολογική σκέψη.
7 — Βλ. την έκτη αιτιολογική σκέψη.
8 — Βλ. τη δωδέκατη αιτιολογική σκέψη.

η μετάφραση, η γλωσσική τεχνολογία και τα ηλεκτρονικά λεξικά.»

— συνοδευτικά μέτρα.

Στη συνέχεια, το άρθρο 2, καθορίζει λεπτομερώς το περιεχόμενο του προγράμματος:

Καμία από τις δράσεις αυτές δεν πρέπει να αλληλεπικαλύπτεται με το έργο που εκτελείται στους τομείς αυτούς στο πλαίσιο κοινοτικών ή εθνικών προγραμμάτων.

«Για την επίτευξη των στόχων του άρθρου 1 θα αναληφθούν, σύμφωνα με τις γραμμές δράσης που ορίζονται στο παράρτημα I και τις διαδικασίες εφαρμογής του προγράμματος που ορίζονται στο παράρτημα III, οι ακόλουθες δράσεις:

Στα πλαίσια όλων των δράσεων, οι υφιστάμενοι εθνικοί, κοινοτικοί και διεθνείς διακανονισμοί για συνένωση και χρήση των πόρων στον τομέα της μετάφρασης, της ορολογίας και της κατάρτισης λεξικών και κωδικών ή συλλογών λαμβάνονται υπόψη κατά το σχεδιασμό των κοινοτικών μέτρων, ώστε να αξιοποιούνται οι διαθέσιμες δυνατότητες και να αποφεύγονται οι αλληλεπικαλύψεις.»

— στήριξη για τη δημιουργία πλαισίου υπηρεσιών για τους γλωσσικούς πόρους και ενθάρρυνση των οργανισμών που θα συμμετάσχουν στο έργο αυτό,

Το πρόγραμμα έχει τριετή διάρκεια [9], ενώ η εκτέλεσή του ανατίθεται στην Επιτροπή [10].

— ενθάρρυνση για τη χρησιμοποίηση γλωσσικών τεχνολογιών, πόρων και προτύπων και την ενσωμάτωσή τους στις εφαρμογές της πληροφορικής,

4. Παραθέτω, τέλος, τους κανόνες της Συνθήκης που έχουν εφαρμογή στην παρούσα διαφορά.

— προώθηση της χρησιμοποίησης προηγμένων γλωσσικών εργαλείων στο δημόσιο τομέα της Κοινότητας και των κρατών μελών,

9 — Βλ. το άρθρο 3, το οποίο καθορίζει επίσης το ποσό της δημοσιονομικής αναφοράς για την εκτέλεση του προγράμματος.

10 — Βλ. το άρθρο 4.

Το άρθρο 128, που προσετέθη στον τίτλο IX, σχετικά με τον πολιτισμό, έχει ως ακολούθως:

«1. Η Κοινότητα συμβάλλει στην ανάπτυξη των πολιτισμών των κρατών μελών και σέβεται την εθνική και περιφερειακή πολυμορφία τους, ενώ ταυτόχρονα προβάλλει την κοινή πολιτιστική κληρονομιά.

2. Η δράση της Κοινότητας αποσκοπεί στην ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ κρατών μελών και, αν αυτό είναι αναγκαίο, υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση τους στους εξής τομείς:

— βελτίωση της γνώσης και της διάδοσης του πολιτισμού και της ιστορίας των ευρωπαϊκών λαών,

— διατήρηση και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς ευρωπαϊκής σημασίας,

— μη εμπορικές πολιτιστικές ανταλλαγές,

— καλλιτεχνική και λογοτεχνική δημιουργία, συμπεριλαμβανομένου του οπτικοακουστικού τομέα.

3. Η Κοινότητα και τα κράτη μέλη ευνοούν τη συνεργασία με τις τρίτες χώρες και τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς στον πολιτιστικό τομέα, και ειδικότερα με το Συμβούλιο της Ευρώπης.

4. Η Κοινότητα λαμβάνει υπόψη της τις πολιτιστικές πτυχές όταν αναλαμβάνει δράση δυνάμει άλλων διατάξεων της παρούσας Συνθήκης.»

Προς επίτευξη των προαναφερθέντων σκοπών, ανατίθενται στο Συμβούλιο δύο είδη αρμοδιοτήτων: μπορεί να διατυπώνει συστάσεις «αποφασίζοντας ομόφωνα προτάσει της Επιτροπής» [11], ή ακόμη να θεσπίζει «δράσεις ενθάρρυνσης, χωρίς να εναρμονίζει τις νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις των κρατών μελών» [12]. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, η Συνθήκη προβλέπει τη δυνατότητα προσφυγής στη διαδικασία του άρθρου 189 Β.

Στη συνέχεια, πρέπει να ληφθεί υπόψη το άρθρο 130, που προσετέθη στον τίτλο XIII, περί βιομηχανίας:

«1. Η Κοινότητα και τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να εξασφαλίζονται οι αναγκαίες

11 — Άρθρο 128, παράγραφος 5, δεύτερη περίπτωση.
12 — Άρθρο 128, παράγραφος 5, πρώτη περίπτωση.

προϋποθέσεις για την εξασφάλιση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας της Κοινότητας.

Για τον σκοπό αυτό, σύμφωνα με ένα σύστημα ανοιχτών και ανταγωνιστικών αγορών, η δράση τους αποσκοπεί:

— να επιταχύνει την προσαρμογή της βιομηχανίας στις διαρθρωτικές μεταβολές,

— να προάγει ευνοϊκό περιβάλλον για την ανάληψη πρωτοβουλιών και την ανάπτυξη των επιχειρήσεων του συνόλου της Κοινότητας, και ιδίως των μικρομεσαίων επιχειρήσεων,

— να προάγει περιβάλλον που να ευνοεί τη συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων,

— να βελτιώσει την εκμετάλλευση του βιομηχανικού δυναμικού των πολιτικών στους τομείς της καινοτομίας, της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης.

(...)

3. Η Κοινότητα συμβάλλει στην υλοποίηση των στόχων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 μέσω των πολιτικών και δράσεων που αναλαμβάνει, δυνάμει άλλων διατάξεων της παρούσας συνθήκης. Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας ομόφωνα, μετά από πρόταση της Επιτροπής και διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, δύναται να θεσπίζει συγκεκριμένα μέτρα υποστήριξης των δράσεων που αναλαμβάνονται στα κράτη μέλη προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της παραγράφου 1.

(...)»

Επί της ουσίας

5. Σημειώνω, εκ προοιμίου, ότι το Κοινοβούλιο δεν αμφισβητεί ότι το άρθρο 130 της Συνθήκης έπρεπε να ληφθεί ως νομική βάση της προσβαλλομένης πράξεως, θεωρεί όμως ότι η βάση αυτή δεν πρέπει να είναι η μόνη [13]: θα έπρεπε να προστεθεί στη διάταξη αυτή και μια άλλη, το άρθρο 128. Επομένως, η παρούσα διαφορά επικεντρώνεται στο αν ήταν ή όχι επιβεβλημένη η προσφυγή σε διπλή νομική βάση, όπως ισχυρίζεται το προσφεύγον κοινοτικό όργανο, ενόψει του σκοπού και του περιεχομένου της προσβαλλομένης πράξεως.

13 — Εντούτοις, το Κοινοβούλιο αναφέρει ότι το Συμβούλιο, για να υπογραμμίσει τις βιομηχανικές πτυχές της πράξεως, χρησιμοποίησε εσφαλμένα εκφράσεις όπως «βιομηχανίες της γλώσσας», οι οποίες δεν υφίστανται, κατά το προσφεύγον κοινοτικό όργανο. Το Συμβούλιο αντιτείνει, ορθώς, ότι η έκφραση αυτή, που περιλαμβάνεται στο άρθρο 1, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο β', καλύπτει το σύνολο των οικονομικών παραγόντων που δρουν στον εν λόγω τομέα δραστηριοτήτων με διάφορες ιδιότητες, η ύπαρξη των οποίων, θα προσέθετα, είναι δύσκολο να αμφισβητηθεί.

Οι απόψεις των διαδίκων διαφέρουν επί του ζητήματος αυτού. Η καταφατική απόφαση που δίδει το Κοινοβούλιο στηρίζεται ουσιαστικά στο επιχείρημα ότι η επίδικη απόφαση αποσκοπεί στην προώθηση της γλωσσικής πολυμορφίας η οποία θεωρείται ως ουσιαστικό στοιχείο του ευρωπαϊκού πολιτισμού [14]. Κατά το Κοινοβούλιο, η πολιτιστική πτυχή δεν είναι παρακολουθηματική ή δευτερεύουσα σε σχέση με τη βιομηχανική, οπότε η πράξη έπρεπε να στηριχθεί και στο άρθρο 128.

Το Συμβούλιο έχει αντίθετη γνώμη. Ναι μεν αναγνωρίζει ότι η προώθηση της γλωσσικής πολυμορφίας έχει και πολιτιστικές επιπτώσεις, παρατηρεί όμως ότι, στην υπό κρίση περίπτωση, πρόκειται για ένα έμμεσο αποτέλεσμα σε σχέση με τον άμεσο σκοπό της αποφάσεως, ο οποίος είναι βιομηχανικής φύσεως. Συνοψίζοντας, η πολιτιστική επίπτωση της πράξεως είναι μια δευτερεύουσα συνέπεια και, επομένως, η προσφυγή στο άρθρο 128 δεν είναι απαραίτητη προς δικαιολόγηση της εκδόσεως της αμφισβητούμενης αποφάσεως.

6. Δεν μπορεί να συμφωνήσω με την άποψη που υποστηρίζει το Κοινοβούλιο. Πράγματι, δεν πιστεύω ότι, εν προκειμένω, η «γλωσσική πολυμορφία» έχει την πολιτιστική αξία που της προσδίδει το προσφεύγον κοινοτικό όργανο. Η προώθηση και η εξασφάλιση της εν λόγω γλωσσικής πολυμορφίας είναι καθαυτή μια δράση με ουδέτερη σημασία. Σημαίνει απλώς ότι εξασφαλίζεται στις ενδιαφερόμενες κατηγορίες προσώπων η δυνατότητα να εκφράζονται στη γλώσσα τους. Απομένει να εξετασθεί αν οι διατάξεις της αποφάσεως εμπνέονται από πολιτιστικούς σκοπούς, υπό την έννοια ότι ο γλωσσικός πλουραλισμός θεωρήθηκε ως στοιχείο «της πολιτιστικής κληρονομιάς ευρωπαϊκής σημασίας», σύμφωνα με το άρθρο 128, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, ή αν η γλωσσική αυτή πολυμορφία αφορά κυρίως τις εμπορικές εφαρμογές: πράγματι, η πολυμορφία αυτή αποτελεί αιτία εξόδων για τις επιχειρήσεις και συνιστά ενίοτε εμπόδιο για τη διείσδυση σε ξένες αγορές, κυρίως για τις μικρές ή τις μεσαίες επιχειρήσεις.

Όμως, πιστεύω ότι η υπό εξέταση απόφαση επεδίωκε τον δεύτερο από τους σκοπούς αυτούς και όχι τον πρώτο. Αφορμή για την πρωτοβουλία που έλαβε ο νομοθέτης είναι η σκέψη ότι «*η βιομηχανία και οι άλλοι ενδιαφερόμενοι φορείς* πρέπει να βρουν ειδικές και ενδεδειγμένες λύσεις για την υπερπήδηση των γλωσσικών φραγμών *εάν θέλουν να επωφεληθούν πλήρως από τα πλεονεκτήματα της εσωτερικής αγοράς και να διατηρήσουν την ανταγωνιστικότητά τους στις παγκόσμιες αγορές*» [15]. Οι αιτιολογικές αυτές σκέψεις δί-

14 — Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση το Κοινοβούλιο παρατήρησε ότι τα πολιτιστικής φύσεως χαρακτηριστικά της αποφάσεως προκύπτουν, επιπλέον, από το γεγονός ότι οι απαραίτητοι για την εφαρμογή της οικονομικοί πόροι περιελήφθησαν στον προϋπολογισμό της Επιτροπής στον τίτλο «πολιτισμός»· το Συμβούλιο δεν απάντησε στην παρατήρηση αυτή, περιοριζόμενο να προβάλει το εκπρόθεσμο της υποβολής της. Ωστόσο, ανεξάρτητα από το ενδεχόμενο εκπρόθεσμο, δεν θεωρώ σημαντικό τον ισχυρισμό του Κοινοβουλίου. Πράγματι, δεν βλέπω τον λόγο για τον οποίο η αναγραφή του ως άνω προγράμματος στον προϋπολογισμό της Επιτροπής θα μπορούσε να μεταβάλει την εκ μέρους του Δικαστηρίου εκτίμηση της νομικής βάσεως της αποφάσεως: καταρχάς, εν προκειμένω η ψήφιση του προϋπολογισμού είναι μεταγενέστερη της εκδόσεως της πράξεως· επιπλέον, τίποτα δεν αποκλείει να είναι εσφαλμένη η αναγραφή στον προϋπολογισμό και όχι η επιλογή της νομικής βάσεως της πράξεως.

15 — Βλ. τη δεύτερη αιτιολογική σκέψη. Η υπογράμμιση δική μου.

δουν, επιπλέον, ιδιαίτερη σημασία στο γεγονός ότι οι «μικρομεσαίες επιχειρήσεις (...) αντιμετωπίζουν *σημαντικές δυσχέρειες όταν απευθύνονται σε αγορές με διαφορετικές γλώσσες* και συνεπώς πρέπει να υποστηριχθούν (...)» [16].

Επομένως, σκοπός της πράξεως που μας αφορά είναι «να ενθαρρυνθεί η χρησιμοποίηση των *τεχνολογιών, των εργαλείων και των μεθόδων που μειώνουν το κόστος μεταφοράς των πληροφοριών μεταξύ ανθρώπων ή εφαρμογών που χρησιμοποιούν διαφορετικές γλώσσες* (...)» [17].

Στην ουσία, η κυρίαρχη ιδέα του προγράμματος είναι σαφώς οικονομικής φύσεως, όπως ορίζει εξάλλου σαφώς το άρθρο 1 της αποφάσεως, που απαριθμεί τους σκοπούς τους οποίους αυτή επιδιώκει: «να καταστήσει γνωστές τις πολύγλωσσες υπηρεσίες στην Κοινότητα και να προωθήσει την παροχή των υπηρεσιών αυτών, με χρήση γλωσσικών τεχνολογιών, πόρων και προτύπων» (πρώτη περίπτωση)· «να δημιουργήσει ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη των βιομηχανιών της γλώσσας» (δεύτερη περίπτωση)· «να μειώσει το κόστος της μεταφοράς των πληροφοριών στις διάφορες γλώσσες, ιδίως προς όφελος των ΜΜΕ» (τρίτη περίπτωση).

16 — Βλ. την τρίτη αιτιολογική σκέψη. Η υπογράμμιση δική μου.
17 — Βλ. την τέταρτη αιτιολογική σκέψη.

Το συμπέρασμα αυτό επιβεβαιώνεται ακόμη από το άρθρο 2, το οποίο περιγράφει τις κοινοτικές δράσεις οι οποίες αποσκοπούν στην επίτευξη των κάτωθι περιγραφόμενων σκοπών:

«στήριξη για τη δημιουργία πλαισίου υπηρεσιών για τους γλωσσικούς πόρους και ενθάρρυνση των οργανισμών που θα συμμετάσχουν στο έργο αυτό» (πρώτη περίπτωση)·

«ενθάρρυνση για τη χρησιμοποίηση γλωσσικών τεχνολογιών, πόρων και προτύπων και την ενσωμάτωσή τους στις εφαρμογές της πληροφορικής» (δεύτερη περίπτωση)·

«προώθηση της χρησιμοποίησης προηγμένων γλωσσικών εργαλείων στο δημόσιο τομέα της Κοινότητας και των κρατών μελών» (τρίτη περίπτωση)·

«συνοδευτικά μέτρα» (τέταρτη περίπτωση).

Και οι διατάξεις αυτές ασχολούνται με τεχνικές δράσεις προοριζόμενες για εμπορικές εφαρμογές, αποσκοπούσες, επομένως, στη διευκόλυνση των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων σε διεθνές επίπεδο. Συνεπώς, το περιεχόμενο της διατάξεως του άρθρου 1, τέταρτη περίπτωση, στην οποία στηρίζει την

άποψή του το Κοινοβούλιο, πρέπει να εκτιμηθεί στο πλαίσιο αυτών των σκέψεων: «να συμβάλει στην προώθηση της γλωσσικής πολυμορφίας της Κοινότητας» δεν σημαίνει τίποτε άλλο από την εξασφάλιση στους επιχειρηματίες της δυνατότητας να μετέχουν στην παγκόσμια αγορά χωρίς να είναι υποχρεωμένοι να προσφεύγουν στη χρησιμοποίηση μιας γλώσσας ευρείας διαδόσεως, επιβαρυνόμενοι εξ αυτού με σημαντικά έξοδα τα οποία επηρεάζουν τις ανταγωνιστικές τους δυνατότητες. Μπορεί εύκολα να γίνει αντιληπτό ότι δεν διαφαίνεται σχετικά καμία πολιτιστική πτυχή και ότι το μόνο εκφραζόμενο ενδιαφέρον είναι εμπορικής φύσεως: πράγματι, επιδιώκεται να τεθεί στη διάθεση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων ένα σύνολο τεχνικών εργαλείων που να τους παρέχει τη δυνατότητα διεισδύσεως στις αγορές του εξωτερικού, υπερπηδώντας τα γλωσσικά εμπόδια. Με άλλα λόγια, στο πλαίσιο αυτό, η γλώσσα δεν νοείται ως μέσο διαδόσεως του πολιτισμού αλλά ως μέσο ανταλλαγής οικονομικών πληροφοριών, ως μέσο επικοινωνίας μεταξύ επιχειρηματιών διαφόρων εθνικοτήτων.

Ενόψει των ανωτέρω σκέψεων πιστεύω ότι πρέπει να ληφθεί επίσης υπόψη η δωδέκατη αιτιολογική σκέψη, η οποία αναφέρει ότι «εάν κάποιες γλώσσες αποκλεισθούν από την κοινωνία των πληροφοριών, αργά ή γρήγορα, θα κινδυνεύουν να περιθωριοποιηθούν». Το Κοινοβούλιο υπενθυμίζει τη φράση αυτή, θεωρώντας ότι η προστασία των λιγότερο διαδεδομένων γλωσσών έχει καθαρά πολιτιστικό χαρακτήρα. Ωστόσο σφάλλει: ο κίνδυνος τον οποίο ο νομοθέτης θέλησε να αποτρέψει είναι αυτός της περιθωριοποιήσεως στον εμπορικό τομέα και όχι στον πολιτιστικό. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο αναλήφθηκε κοινοτική δράση, προοριζόμενη να δημιουργήσει τις απαραίτητες τεχνικές προϋποθέσεις για την εξασφάλιση της υπάρξεως όλων των γλωσσών στην αγορά.

7. Πιστεύω, στην ουσία, ότι, στην προσβαλλόμενη απόφαση, «η γλωσσική πολυμορφία» θεωρείται υπό το πρίσμα της οικονομικής εντάξεως και όχι ως πολιτιστική προοπτική. Σε αντίθεση με το Κοινοβούλιο, δεν πιστεύω ότι η περιλαμβανόμενη στην τέταρτη περίπτωση του άρθρου 1 της προσβαλλομένης πράξεως αναφορά στην «προώθηση της γλωσσικής πολυμορφίας» αρκεί για να μπορεί να εμπίπτει η απόφαση αυτή, όπως επιθυμεί το Κοινοβούλιο, στον τομέα της «διατηρήσεως και προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς ευρωπαϊκής σημασίας», κατά την έννοια του άρθρου 128, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση: επαναλαμβάνω ότι η απόφαση δεν θεωρεί τη γλώσσα ως στοιχείο της «πολιτιστικής κληρονομιάς», αλλ' ως μέσο οικονομικής δραστηριότητας [18].

Η άποψη που εκφράζουμε δεν σημαίνει ότι αποκλείεται το ενδεχόμενο να έχει το εν λόγω κοινοτικό πρόγραμμα επιπτώσεις στον πολι-

18 — Παρέλκει να σημειωθεί ότι δεν μπορεί να γίνει δεκτός ο ισχυρισμός του Κοινοβουλίου ότι ένα μέρος της αποφάσεως δεν καλύπτεται από το άρθρο 130 και ότι είναι απαραίτητη η προσφυγή στο άρθρο 128. Πιο συγκεκριμένα, το προσφεύγον κοινοτικό όργανο επικαλείται το άρθρο 2, τρίτη περίπτωση, το οποίο παραθέτει, μεταξύ των σχετικών δράσεων, την «προώθηση της χρησιμοποίησης προηγμένων γλωσσικών εργαλείων στον δημόσιο τομέα της Κοινότητας και των κρατών μελών». Κατά την άποψη του Κοινοβουλίου, με τις λέξεις αυτές εννοείται, εν προκειμένω, μια δράση που αφορά τον δημόσιο τομέα, η οποία, για τον λόγο αυτό, εκφεύγει του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 130, που αφορά μόνο τον ιδιωτικό τομέα. Όμως, το Συμβούλιο ορθώς αντέτεινε ότι η προπαρατεθείσα διάταξη αποσκοπεί στην εξασφάλιση «των απαραίτητων προϋποθέσεων για την ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας», η δε ορθή λειτουργία των κοινοτικών αλλά και των εθνικών διοικήσεων εντάσσεται στο ίδιο πλαίσιο προϋποθέσεων. Επιπλέον, η έκφραση «δημόσιος τομέας» δεν καλύπτει μόνο τη διοίκηση υπό στενή έννοια, αλλά και τις δημόσιες επιχειρήσεις.

τιστικό τομέα και, ειδικότερα, όσον αφορά τη χρησιμοποίηση διαφόρων εθνικών γλωσσών. Αποτέλεσμα του προγράμματος θα είναι να τεθούν στη διάθεση των επιχειρηματιών εφαρμοσμένες τεχνολογίες σχετικά με την επεξεργασία των γλωσσών, οι οποίες θα μειώσουν τα εμπόδια που απορρέουν από τη γλωσσική πολυμορφία. Με τον τρόπο αυτό, επίσης, θα διευκολυνθεί, μεσοπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα, και η διατήρηση των λιγότερο διαδεδομένων γλωσσών στις διεθνείς συναλλαγές [19]. Εντούτοις, όπως ορθώς παρατηρεί το Συμβούλιο, τούτο αποτελεί μόνο μια έμμεση συνέπεια, η οποία δεν δικαιολογεί την υπαγωγή της προσβαλλομένης αποφάσεως στον τομέα των δράσεων πολιτιστικού χαρακτήρα, όσον αφορά την επίλυση της παρούσας διαφοράς. Σε τελική ανάλυση, αυτό είναι το μοναδικό ζήτημα που έχει σημασία εν προκειμένω. Δεν ήταν αναγκαία η προσφυγή στο άρθρο 128 για την έκδοση της επίδικης αποφάσεως. Εξάλλου, το Δικαστήριο έχει δεχθεί ότι δεν απαιτείται η προσφυγή σε διπλή νομική βάση όταν η προς έκδοση πράξη εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής μιας διατάξεως της Συνθήκης και διευκολύνει μόνον έμμεσα την επίτευξη των σκοπών τους οποίους επιδιώκει μια άλλη διάταξη [20]. Πιστεύω ότι η αρχή αυτή ισχύει και στην υπό κρίση υπόθεση. Για να μπορεί να βασίζεται μια πράξη στο άρθρο 128, πρέπει να έχει άμεσα και ρητά ως «αντικείμενο» τις δράσεις στον πολιτιστικό τομέα τις οποίες προσδιορίζει η εν λόγω διάταξη της Συνθήκης.

Οι παρατηρήσεις που ανέπτυξα επιβεβαιώνονται από το ίδιο το κείμενο του άρθρου 128, παράγραφος 4, κατά το οποίο «η Κοινότητα λαμβάνει υπόψη της τις πολιτιστικές πτυχές όταν αναλαμβάνει δράση δυνάμει άλλων διατάξεων της παρούσας Συνθήκης». Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι, στο σύστημα της Συνθήκης, ο πολιτισμός θεωρείται ως μια γενική αξία, η οποία άπτεται δυνητικά όλων των τομέων δραστηριότητας της Κοινότητας. Εντούτοις, μια οποιαδήποτε πολιτιστικής φύσεως συνέπεια δεν αρκεί προς δικαιολόγηση της προσφυγής στο άρθρο 128. Οι πράξεις οι οποίες εκδίδονται κατ' εφαρμογή της διατάξεως αυτής πρέπει να αφορούν *συγκεκριμένα* παρεμβάσεις σε πολιτιστικά ζητήματα. Έτσι, το άρθρο 128 δεν έχει εφαρμογή όταν πράξη που εκδίδεται προς εξυπηρέτηση καθορισμένων σκοπών μιας συγκεκριμένης δράσεως ή κοινοτική πολιτικής έχει παράλληλα και αποτελέσματα πολιτιστικής φύσεως, αποτελέσματα τα οποία, ωστόσο, είναι έμμεσα και παρακολουθηματικά. Η άποψη του Κοινοβουλίου σημαίνει ότι κάθε πράξη η οποία ενδέχεται να έχει πολιτιστικές πτυχές θα εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 128. Θεωρώ ότι το ενδεχόμενο αυτό είναι αντίθετο προς την παράγραφο 4 του ως άνω άρθρου.

8. Καταλήγοντας, δεν πιστεύω ότι υπάρχουν στοιχεία στην απόφαση βάσει των οποίων, στο πλαίσιο τελολογικής ερμηνείας της ή αναλύσεως του περιεχομένου της, θα μπορούσε η απόφαση αυτή να χαρακτηριστεί ως κοινοτική δράση στον πολιτιστικό τομέα, με συνέπεια την ανάγκη προσφυγής στο άρθρο 128 για την έκδοσή της. Επαναλαμβάνω ότι η «γλωσσική πολυμορφία» λαμβάνεται υπόψη στο πλαίσιο της αποφάσεως όσον αφορά τις εμπορικές πτυχές της, εάν δε υφίστανται και πολιτιστικές, οι πτυχές αυτές αποτελούν απλώς μια έμμεση και δευτερεύουσα συνέπεια σε σχέση με τον σκοπό και το περιεχόμενο της υπό εξέταση πράξεως.

19 — Δεν μπορεί επίσης να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο να υπάρξουν επιπτώσεις εκτός του καθαρά εμπορικού τομέα, έστω και με έμμεση μορφή και στο πλαίσιο μιας μελλοντικής προοπτικής: βλ. την έκτη αιτιολογική σκέψη, η οποία υπογραμμίζει τις δυνατότητες που θα προσφέρει στους πολίτες της Ευρώπης στον πολιτιστικό τομέα η έλευση της κοινωνίας των πληροφοριών.

20 — Βλ. την απόφαση της 26ης Μαρτίου 1996, C-271/94, Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1996, σ. I-1689).

Πρόταση

Ενόψει της προεκτεθείσας αναλύσεως, προτείνω στο Δικαστήριο:

— να απορρίψει την προσφυγή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου·

— να καταδικάσει το προσφεύγον κοινοτικό όργανο στα δικαστικά έξοδα.